

“Ազգային Հիփոթեքային Ընկերություն”
ՎՎԿ Փակ Բաժնետիրական
Ընկերություն

30 սեպտեմբերի 2018թ.

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

“Ազգային Հիփոթեքային Ընկերություն” ՎՎԿ (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնվել է 2009թ. հունիսին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2009թ. հունիսի 16-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից խորհրդի թիվ 182 Ա որոշմամբ, թիվ 26 գրանցման համարով: ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2011 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1/1167 Ա որոշմամբ Կազմակերպության տիպը փոփոխվել է ունիվերսալ վարկային կազմակերպությունից վերաֆինանսավորող վարկային կազմակերպության:

Կազմակերպությունը ստեղծվել է ՀՀ հիփոթեքային շուկայի զարգացմանն օժանդակելու նպատակով, որն իրականացվում է բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից ֆիզիկական անձանց տրամադրված հիփոթեքային վարկերի վերաֆինանսավորման միջոցով:

Կազմակերպության գրասենյակը գտնվում է Երևանում, հասցեն է՝ Հանրապետության 22-7/1:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Կազմակերպության աշխատողների միջին թվաքանակը կազմել է 22 մարդ:

2 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

2.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ): Ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են Կազմակերպության ֆինանսական գործունեության արդյունքները և դրամական հոսքերը 2018թ. հունվարի 01-ից սեպտեմբերի 30-ը ընկած ժամանակաշրջանի համար:

2.2 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես “տոկոսային եկամուտ” և “տոկոսային ծախս” օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

2.3 Հարկում

Շահույթի գծով շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից:

Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Շահութահարկին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը հաշվանցվում է:

2.4 Դրամական միջոցների համարժեքներ

Դրամական միջոցների համարժեքները բաղկացած են ՀՀ ԿԲ-ում և այլ բանկերում պահվող միջոցներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակահատվածում: Դրամական միջոցների համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով: Կազմակերպությունն իր գործառնություններն իրականացնում է բացառապես անկանխիկ ձևով:

2.5 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերը հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

2.6 Ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ֆինանսական գործիքներ՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ,
- վարկեր և դեբիտորական պարտքեր,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Ֆինանսական ակտիվների նման դասակարգումը կատարվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ Կազմակերպության ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները չափվում են իրենց իրական արժեքներով, բացառությամբ հետևյալ ֆինանսական ակտիվների՝

- փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի, որոնք պետք է չափվեն ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, որոնք պետք է չափվեն ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո Կազմակերպությունը ֆինանսական պարտավորությունները չափում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, բացառությամբ

- ֆինանսական պարտավորությունների՝ չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այսպիսի պարտավորությունները պետք է չափվեն իրական արժեքով,
- ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի որակվում որպես ապաճանաչման ենթակա, կամ երբ կիրառելի է շարունակվող ներգրավվածության մոտեցումը:

2.7 Արժեզրկում կամ սպասվող պարտքային կորուստ

2018 թ.-ի հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտավ ՖՀՄՍ 9-ը, որը կիրառելի է այդ ամսաթվին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

Համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված “կրած վնասի” մոդելը փոխարինվեց “սպասվող պարտքային վնասի” մոդելով, որի համար պահանջվեց էական դատողություններ անել այն մասին, թե ինչպիսի ազդեցություն կունենան տնտեսական գործոնները սպասվող պարտքային վնասի վրա, և հավանականության հիմունքով որոշել վնասի չափը:

Ըստ ստանդարտի պետք է ճանաչել պահուստ՝ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող բոլոր պարտքային ֆինանսական ակտիվների, ինչպես նաև վարկային պարտավորությունների և երաշխիքների գծով ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԿ / Expected Loss) համար:

Կազմակերպությունը 2018 թ.-ի հունվարի 1-ից կիրառում է նոր ստանդարտը: Անցման կուտակային ազդեցությունը արտացոլվում է հաշվետու տարվա սկզբի չբաշխված շահույթում, իսկ յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար իրականացնում է արժեզրկման կամ սպասվող պարտքային կորստի գնահատում :

Պահուստի չափը որոշվում է ԱՎԿ-ի հիման վրա, որը կապված է հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հետ: Գործընկեր ֆինանսական կազմակերպության տրամադրած եւ Կազմակերպության կողմից վերաֆինանսավորված վարկերի գծով ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների դեֆոլտի հավանականությունը գնահատվում է գործընկեր ֆինանսական կազմակերպությունների եւ առաջնային վարկառուների համատեղ դեֆոլտի (joint default) հայեցակարգի ներքո, իսկ մնացած պահանջների դեպքում՝ գործընկերոջ առանձին դեֆոլտի (stand-alone default) հայեցակարգի ներքո:

Անհրաժեշտ հաշվարկի իրականացման համար Կազմակերպությունն ունի մշակված համապատասխան մեթոդաբանություն, համաձայն որի գնահատվում և հաշվարկվում են ֆինանսական ակտիվի հետ կապված հնարավոր կորուստների չափը:

Համաձայն կազմակերպության մեթոդաբանության՝ ԱՎԿ մեծությունը որոշելու համար ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են հետևյալ երեք դասերում.

- **Դաս 1 – Ցածր վարկային ռիսկ ունեցող ֆինանսական ակտիվներ**, որտեղ ներառվում են այն ակտիվները, որոնց վարկային ռիսկը նշանակալիորեն չի ավելացել ակտիվների ձեւավորման պահի նկատմամբ: Ակտիվների վարկային ռիսկի ավելացման ակնհայտ ազդանշան է դիտարկվում մինչեւ 30 օր ժամկետանց օրերի քանակը: Այս խմբում ներառված ակտիվների գծով ԱՎԿ-ի մեծությունը որոշվում է հաջորդ 12 ամիսների ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հիման վրա:
- **Դաս 2 – Ֆինանսական ակտիվներ որոնց վարկային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է:** Այս դասում համախմբվում են այն ակտիվները, որոնց գծով արձանագրվել է

սկզբնական ճանաչման նկատմամբ դեֆոլտի հավանականության նշանակալի աճ: Որպես վարկային ռիսկի նշանակալի ավելացման ակնհայտ ազդանշան դիտարկվում է առնվազն վարկային վճարման 30 օր եւ ավելի ժամկետանց օրերի քանակը: Այս խմբում ներառված ակտիվների գծով ԱՎԿ-ի մեծությունը որոշվում է ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հիման վրա:

- **Դաս 3 – Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ:** Այս դասում համախմբվում են այն ակտիվները, որոնց գծով ակնկալվող դրամական հոսքերի վրա վնասաբեր ազդեցություն են թողել մեկ կամ մի քանի իրադարձություններ: Որպես ակտիվի արժեզրկման չափանիշ դիտարկվում է առնվազն վարկային վճարման 90 օր եւ ավելի ժամկետանց օրերի քանակը: Այս խմբում ներառված ակտիվների գծով ԱՎԿ-ի մեծությունը որոշվում է ակտիվի ամբողջ ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի հավանականության հիման վրա:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը հիմնականում մնում են անփոփոխ ՀՀՄՍ 39-ի պահանջների համեմատ:

Ածանցյալներ գործիքները կշարունակեն չափվել իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

2.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- կազմակերպությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ համարվում կամ լրացել է դրա վաղեմության ժամկետը:

2.9 Հիմնական միջոցներ

Կազմակերպությունը հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվները հաշվեկշռում ճանաչում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ

- այդ ակտիվներին վերագրելի տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի կազմակերպություն, և
- այդ ակտիվները ունեն արժեք, որը կարող է արժանահավատորեն չափվել:

Կազմակերպության հիմնական միջոցները և ոչ նյութական ակտիվները հաշվեկշռում ճանաչվում են իրենց սկզբնական արժեքներով (ինքնարժեքներով): Ակտիվների ինքնարժեքները ընդգրկում են այդ ակտիվների ձեռքբերման գները, ներկրման տուրքերը, հարկերը, տեղակայման ծախսումները և պարտադիր այլ վճարները, որոնք ենթակա չեն կազմակերպության վերադարձման, և ակտիվները իրենց նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած ծախսումներ:

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը

- շենքեր, շինություններ և փոխանցվող հարմարանքներ 20 տարի,
- հաշվողական և համակարգչային տեխնիկա 1-5 տարի,
- այլ հիմնական միջոցներ 5 տարի,
- մինչև 50 հազար դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցներ 1 տարի,
- ոչ նյութական ակտիվներ 10 տարի:

Վարձակալված հիմնական միջոցի վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային մեթոդի հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետ:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, եթե առկա են արժեզրկման հատկանիշներ:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի պետք է ստուգվի անորոշ օգտակար ծառայություն ունեցող ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկված լինելը՝ դրա հաշվեկշռային արժեքը համեմատելով փոխհատուցվող գումարի հետ:

Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Համաձայն գործող կանոնադրության, Կազմակերպությունը արտոնյալ բաժնետոմսեր չի կարող թողարկել: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում

թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

2.10 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվեկշռում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

3 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունը փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնությունները իրականացնում է շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխադրությունների գծով արժեզրկումից պահուսպներ

Կազմակերպությունը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է

պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Կազմակերպությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն դիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

4 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	954,229	937,306	2,859,417	2,748,823
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ԱԱՀ հաշվառվող ֆին. ակտիվներ	308,761	229,452	829,308	674,240
	18,523	-	48,884	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	1,281,513	1,166,758	3,737,609	3,423,063

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
ՀՀ կառավարությունից ներգրավված միջոցներ	11,252	22,513	43,409	77,007
ՀՀ ԿԲ-ից ներգրավված միջոցներ	285,920	266,118	839,856	793,777
ՀՀ բանկերից ներգրավված միջոցներ	0	78,030	68,844	225,516
Միջազգ. ֆինանս. կազմ. ներգրավված միջոցներ	79,595	83,181	240,327	153,886
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	193,635	154,168	512,379	598,940
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	570,402	604,010	1,704,816	1,849,126

5 Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացվում է ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկը՝

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Բանկային ավանդներ	24,009	0	57,212	0
Թղթակցային հաշիվներ	6	0	-25	0
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	39	0	12	0
Ամորտիզացվող արժեքով պահվող ֆինանսական ակտիվներ	19	0	18,242	0
Վարկեր աշխատակիցներին	0	0	0	0
Այլ վարկեր	-101	0	23	0
Ընդամենը արժեզրկման կորուստներ	23,972	0	75,464	0

6 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Բանկային և դեպո հաշիվների սպասարկման վճարներ	43	43	537	2,663
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	43	43	537	2,663

7 Զուտ եկամուտ/(վնաս) արտարժույթային գործարքներից

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Արտարժույթի վերագնահատումից զուտ եկամուտ/(վնաս)	668	(3,152)	(2,074)	(10,976)
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ/(վնաս)	0	(12)	49	(138)
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	668	(3,164)	(2,025)	(11,114)

8 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Ստացված տույժեր, տուգանքներ	0	0	22	14
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	0	0	22	14

9 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Աշխատավարձ	36,711	32,350	89,745	83,782
Ուսուցման ծախսեր	387	180	1,562	2,156
Այլ ծախսեր	1,075	883	2,936	3,025
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	38,174	33,413	94,243	88,963

10 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	01.07.18- 30.09.18թթ.	01.07.17- 30.09.17թթ.	01.01.18- 30.09.18թթ.	01.01.17- 30.09.17թթ.
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	524	508	1,784	1,520
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	15	9,942	577	30,420
Աուդիտի գծով ծախսեր	0	800	1,698	2,830
Գրասենյակային ծախսեր	75	30	334	235
Ներկայացուցչական ծախսեր	246	100	650	521
Ոչ նյութական ակտիվների պահպանման ծախսեր	1,506	1,266	4,497	3,798
Վարձակալության գծով ծախս	5,302	5,302	15,905	17,441
Գործուղման ծախսեր	2,547	15	2,794	2,763
Այլ ծախսեր	1,584	1,634	17,555	4,669
Ընդամենը այլ ծախսեր	11,799	19,597	45,794	64,197

11 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	01.01.18-30.09.18թթ. ընկած ժամանակահատվածի համար
Ընթացիկ հարկ	367,131
Հետաձգված հարկ	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	367,131

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20%: ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև:

12 Կանխիկ դրամական միջոցների համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	959,261	2,095,386
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	456,089	1,170,203
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	1,415,350	3,265,589
Ընդամենը կանխիկ դրամական միջոցների համարժեքներ	1,415,350	3,265,589

13 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Ժամկետային ավանդներ ՀՀ բանկերում	16,645,115	12,502,832
Բանկային հաշիվներ և դրանց գծով ստացվելիք տոկոսներ	456,089	1,170,203
Արժեզրկում	(160,073)	-
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,941,131	13,673,035

14 Ամորտիզացվող արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
ՀՀ ոչ պետական արժեթղթեր Արժեզրկում	1,391,646 (18,242)	-
Ընդամենը արժեթղթեր	1,373,404	-

15 Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Վարկեր Արժեզրկում	41,119,993 (2,423)	42,308,330 -
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	41,117,570	42,308,330

30.09.18թ. դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում ներառված հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը կազմում է 430,630 հազար դրամ:

Տրամադրված վարկերի վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Վարկեր ՀՀ-ում գործող բանկերին	33,179,964	34,702,708
Վարկեր ՀՀ-ում գործող վարկային կազմակերպություններին	7,509,399	7,171,135
Հաշվեգրված տոկոսներ Արժեզրկում	430,630 (2,423)	434,487 -
Ընդամենը վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	41,117,570	42,308,330

Կազմակերպությունն իրավունք ունի յուրաքանչյուր երեք տարին մեկ վերանայել իր կողմից բանկերին և վարկային կազմակերպություններին տրամադրված վարկերի տոկոսադրույքները: Ինչպես նշված է 28 ծանոթագրությունում, 30.09.18թ. դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը համընկնում է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 27 ծանոթագրությունում:

16 Վարկեր տրված աշխատակիցներին

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Վարկեր	13,622	15,491
Արժեզրկում	(3)	-
Ընդամենը աշխատակիցներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	13,619	15,491

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Վարկեր Կազմակերպության հետ կապված ֆիզիկական անձանց	6,115	9,384
Վարկեր Կազմակերպության աշխատակիցներին	7,505	6,105
Հաշվեգրված տոկոսներ	2	2
Արժեզրկում	(3)	-
Ընդամենը աշխատակիցներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	13,619	15,491

17 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային և հաղորդակցման սարքավորումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Փոխադրամիջոցներ	Գույք և գրասենյակային սարքավորումներ	Ընդամենը
ՍԿՁԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ					
2018թ. հունվարի 01-ի դրությամբ	25,615	944	10,336	6,168	43,063
Ավելացում	3,906	116	-	105	4,127
Նվազեցում	-	-	-	-	-
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	29,521	1060	10,336	6,273	47,190

ԿՈՒՏԱԿՎԱԾՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

2018թ. հունվարի 01-ի դրությամբ	19,756	890	10,336	3,379	34,361
Հատկացումներ Վերադարձ	2,188 -	61 -	- -	659 -	2,908 -
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	21,944	951	10,336	4,038	37,269
Հաշվեկշռային արժեք 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	7,577	109	0	2,235	9,921

18 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Այլ (տնային էջ)	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ				
2018թ. հունվարի 01-ի դրությամբ	24,151	8,342	3,000	35,493
Ավելացում	-	203	-	203
Նվազեցում	-	-	-	-
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	24,151	8,545	3,000	35,696
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ				
2018թ. հունվարի 01-ի դրությամբ	14,460	4,620	770	19,850
Հատկացումներ Վերադարձ	2,655 -	705 -	225 -	3,585 -
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	17,115	5,325	995	23,435
Հաշվեկշռային արժեք 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	7,036	3,220	2,005	12,261

19 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Այլ կանխավճարներ	72	12
Այլ կանխավճարված հարկեր	227,721	0
Այլ ակտիվներ	29,704	35,295
Արժեզրկում	(28)	-
Ընդամենը այլ ակտիվներ	257,469	35,307

20 Պարտավորություններ ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկեր	15,645,312	13,905,933
Բանկերից ստացված վարկեր	-	3,267,364
Ընդամենը պարտավորություններ ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15,645,312	17,173,297

ՀՀ Կենտրոնական բանկից ներգրավված միջոցները ներկայացնում են «Հայաստանում բնակարանային ֆինանսավորման կայուն շուկայի զարգացում» վարկային ծրագրի շրջանակներում, որը իրականացվում է Կազմակերպության միջոցով: Այս վարկերի վերահսկողությունն ու վարչարարությունը իրականացվում է Գերմանահայկական Հիմնադրամի կողմից: Վերաֆինանսավորվող հիփոթեքային վարկերին ներկայացվում են որոշակի պահանջներ՝ համաձայն գործող Գլխավոր վարկային պայմանագրի և Կազմակերպության Խորհրդի կողմից հաստատված Վերաֆինանսավորման կարգի: Վարկերն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ:

21 Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
ՀՀ կառավարությունից ստացված վարկեր	654,758	965,468
Ընդամենը պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	654,758	965,468

ՀՀ կառավարությունից ներգրավված միջոցները ներառում են վարկեր ստացված ՀՀ հիփոթեքային վարկերի վերաֆինանսավորման ծրագրի շրջանակներում: Այս վարկերի վերահսկողությունն ու վարչարարությունը իրականացվում է Գերմանահայկական Հիմնադրամի կողմից: Վերաֆինանսավորվող հիփոթեքային վարկերին ներկայացվում են որոշակի պահանջներ՝ համաձայն գործող Գլխավոր վարկային պայմանագրի և Կազմակերպության Խորհրդի կողմից հաստատված Վերաֆինանսավորման կարգի: Վարկերն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ:

22 Պարտավորություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկեր	7,626,647	7,936,661
Ընդամենը պարտավորություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,626,647	7,936,661

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված միջոցները ներառում են վարկեր, այդ թվում ստացված Ֆրանսիական Զարգացման Գործակալությունից՝ բնակարանային միկրովարկերը և էներգոարդյունավետության բարձրացման վարկավորումը, ինչպես նաև Սևծովյան առևտրի և զարգացման – ՍԱԶԲ բանկից՝ Գործընկեր ֆինանսական կազմակերպություններին ֆինանսավորելու նպատակով: Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ:

23 Կազմակերպության կողմից թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Ոչ փաստաթղթային պարտատոմսեր	7,710,600	4,710,600
Հավելավճար/(Ջեղհատոկոս)	(8,882)	(28,997)
Արժեկտրոն	190,661	70,221
Ընդամենը կազմ. կողմից թողարկված պարտքային արժեթղթեր	7,892,379	4,751,824

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ շրջանառության մեջ են գտնվում Կազմակերպության տասնմեկերորդ, տասնվեցերորդ, տասնյոթերորդ և տասնութերորդ թողարկման պարտատոմսերը՝ համապատասխանաբար 5 տարի, 3 տարի, 3 տարի, 3 տարի մարման ժամկետով (ընդհանուր 7.8 մլրդ ՀՀ դրամ ծավալով):

Կազմակերպության կողմից թողարկված միջնաժամկետ և երկարաժամկետ պարտատոմսերը արժեկտրոնային են և ցուցակվել են «ՆԱՍԴԱՔ ՕԷՄԷՔՍ Արմենիա» ԲԲԸ-ի հիմնական Abond հարթակում:

Մանրամասները ներկայացված են ազդագիր/ծանուցում ներդրողին նյութում, որը տեղադրված է Կազմակերպության ինտերնետային կայքում՝ www.nmc.am ԱՀԸ պարտատոմսերը բաժնում:

24 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	30.09.18թ.	31.12.17թ.
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	15,506	14,449
Այլ պարտավորություններ	134,844	145,173
Պարտավորություններ հարկերի և տուրքերի գծով	3	-
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	150,353	159,622

25 Սեփական կապիտալ

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմել է 20,902,968 հազ. դրամ: Համաձայն Կազմակերպության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 2,044,300 սովորական բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 10,225 դրամ անվանական արժեքով:

2018թ. ընթացքում Կազմակերպությունը չի ավելացրել բաժնետիրական կապիտալը:

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության 100% բաժնետեր հանդիսանում է ՀՀ կենտրոնական բանկը:

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և ունեն մեկ ձայնի իրավունք Կազմակերպության տարեկան և արտահերթ ընդհանուր ժողովներում:

26 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները: 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության նկատմամբ չի եղել որևէ դատական հայց: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստավորումներ չեն կատարվել:

27 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 “Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում” կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպության վերջնական վերահսկող է հանդիսանում ՀՀ կենտրոնական բանկը:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործարքները ներառում են Կազմակերպության միակ բաժնետեր՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում բացված Կազմակերպության ընթացիկ դրամային հաշվի վարումը, որն իրականացվում է շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով և Կազմակերպության հետ փոխկապակցված ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերի գումարները:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները եռամսյակի վերջի դրությամբ հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2018թ.
	Բաժնետեր
Թղթակցային հաշիվ ՀՀ ԿԲ-ում	
Մնացորդը հունվարի 01-ի դրությամբ	2,095,386
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ավելացում	23,046,083
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում նվազում	(24,182,208)
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	959,261

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2018թ.
	Ղեկավար անձնակազմ
Փոխկապակցված ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	9,385
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ավելացում	232
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում նվազում	(3,501)
Արժեզրկում	(1)
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	6,115

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2018թ.
	Բաժնետեր
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	
Մնացորդը հունվարի 01-ի դրությամբ	13,905,933
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ավելացում	4,761,609
Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում նվազում	(3,022,230)
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	15,645,312

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2018թ.
Աշխատավարձ և այլ վճարումներ	41,787
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	41,787

28 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները համապատասխանում են իրենց մնացորդային արժեքների հետ և ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2018թ.	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,941,131	16,941,131
Ամորտիզացվող արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ	1,373,404	1,373,404
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	41,117,570	41,117,570
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
Պարտավորություններ ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15,645,312	15,645,312
Պարտավորություններ ՀՀ Կառավարության նկատմամբ	654,758	654,758
Պարտավորություններ միջազգ. ֆին. կազմ. նկատմամբ	7,626,647	7,626,647
Կազմակերպության կողմից թողարկված պարտքային արժեթղթեր	7,892,379	7,892,379

Մեկ ամիս և ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվները իրենից ներկայացնում են բանկերում տեղաբաշխված ավանդները և դրամական միջոցների մնացորդները:

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխափոխություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը համընկնում է դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են՝ ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ ընթացիկ տոկոսադրույքները նոր գործիքների համար արտահայտում են նախկինում տրամադրված գործիքների տոկոսադրույքները:

29 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների:

Հազար ՀՀ դրամ								30 սեպտեմբերի 2018թ.	
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 3 տարի	3 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ									
Մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	959,261			959,261	-	-	-	-	959,261
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,057,914	646,831	8,629,931	10,334,675	4,183,979	2,422,477	6,606,456	16,941,131	
ԱԱՀ ֆին. ակտիվներ	9,355	1,969	-	11,325	77,608	1,284,472	1,362,079	1,373,404	
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	477,108	758,374	3,376,516	4,611,998	12,029,664	24,475,908	36,505,572	41,117,570	
Աշխատակիցներին տրված վարկեր	-	1,223	6,172	7,395	6,224	-	6,224	13,619	
Ընդամենը	2,503,638	1,408,397	12,012,619	15,924,654	16,297,475	28,182,856	44,480,332	60,404,985	
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ									
Պարտավորություններ ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	1,999,217	1,696,919	3,696,136	5,301,391	6,647,785	11,949,176	15,645,312	
Պարտավորություններ ՀՀ կառավարության նկատմամբ	-	333,814	688,075	1,021,889	-	-	-	1,021,889	
Պարտավորություններ միջազգ. ֆին. կազմ. նկ.	-	457,949	369,193	827,142	3,476,771	3,322,734	6,799,505	7,626,647	
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	181,779	1,200,000	1,381,779	6,510,600	-	6,510,600	7,892,379	
Ընդամենը	-	2,972,759	3,954,187	6,926,946	15,288,762	9,970,519	25,259,281	32,186,227	
Զուտ Դիրք	2,503,638	(1,564,363)	8,058,432	8,997,708	1,008,713	18,212,337	19,221,051	28,218,758	
Կուտակված ճեղքվածք	2,503,638	939,276	8,997,708		10,006,421	28,218,758			

30 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների

վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Կազմակերպությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, ապրանքներում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Կազմակերպության Ղեկավարության կողմից՝ ըստ Կազմակերպության Խորհրդի հաստատած վարկային քաղաքականության և ներքին կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Կարևորագույն ռիսկերն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկեր: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

30.1 Վարկային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանն կորուստներ կարող է պատճառել: Վարկային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկվում: Վարկային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Կազմակերպության ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության վարկերի հսկողության բաժնի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են կազմակերպության Ղեկավարությանը:

30.1.1 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց երաշխիքի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության՝ վարկային ռիսկի ենթարկվելու վատագույն տարբերակը՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու: Հաշվեկշռային ակտիվների համար վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	13	16,941,131
Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ	14	1,373,404
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններին	15	41,117,570
Վարկեր աշխատակիցներին	16	13,619
Ընդամենը վարկային ռիսկ		59,445,724

30.1.2 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության վարկային ռիսկերը ամբողջությամբ կենտրոնացած են ՀՀ-ում:

Արդյունաբերության ճյուղեր

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության վարկային ռիսկերը ամբողջությամբ կենտրոնացած են Ֆինանսական կազմակերպություններում:

30.1.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Կազմակերպությունը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով:

Կազմակերպությունը իր վարկային ռիսկը զսպելու նպատակով կարող է իր հետ համագործակցող հաստատությունների համար սահմանել վարկի տրամադրման առավելագույն սահմանաչափեր: Յուրաքանչյուր հաստատության համար կարող է սահմանվել առանձին սահմանաչափ: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Կազմակերպությունը կարող է սահմանել սահմանաչափեր նաև վերաֆինանսավորվող հիփոթեքային վարկերի վրա ըստ դրանց տրամադրման տարածաշրջանի, վարկառուների առանձին խմբերի և այլ հատկանիշների:

Կազմակերպության կողմից վերաֆինանսավորված հիփոթեքային վարկերի 90 և ավել օր ժամկետանց դառնալու դեպքում հաստատությունը պարտավոր է այդ վարկի գումարի չափով մարել Կազմակերպության կողմից ստացված վարկի գումարը:

Կազմակերպությունը վերաֆինանսավորված հիփոթեքային վարկերի նկատմամբ հսկողությունը իրականացնում է համագործակցող հաստատությունների կողմից յուրաքանչյուր ամիս ներկայացվող հաշվետվությունների հիման վրա, ինչպես նաև Կազմակերպության համապատասխան աշխատակցի տեղերում վարկերի ստուգման միջոցով:

Գրավ

Կազմակերպությունը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց ապահովում վերցնելը: Կազմակերպությունը որպես վարկերի և փոխատվությունների համար ապահովման հիմնական միջոց բոլոր վարկառուների հետ կնքում է պահանջի իրավունքի զիջման (ցեսիայի) պայմանագիր, համաձայն որի Կազմակերպությունն իրավունք է ստանում հարկ եղած դեպքում օգտվել Կազմակերպության կողմից վերաֆինանսավորված հիփոթեքային վարկերի պայմանագրերից բխող վարկատուի և գրավառուի բոլոր իրավունքներից:

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից տրամադրված վարկերը ամբողջությամբ ապահովված են վերաֆինանսավորված հիփոթեքային վարկերով:

Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ:

30.1.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Կազմակերպությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպության գնահատմամբ վարկային պորտֆելը չունի անհատական կամ խմբային արժեզրկման որևէ հատկանիշներ: Հետևաբար, կազմակերպությունը չի ստեղծել վարկերի գծով հնարավոր կորուստների պահուստ:

30.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվեն այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Կազմակերպությունը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել առևտրային պորտֆել: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի կենտրոնացումներ:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Կազմակերպությունն իրավունք ունի յուրաքանչյուր երեք տարին մեկ վերանայել իր կողմից բանկերին և վարկային կազմակերպություններին տրամադրած վարկերի տոկոսադրույքները:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Արտարժույթային ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը որդեգրել է արտարժույթային դիրքը հնարավորինս փակ պահելու քաղաքականություն Ընկերության կողմից ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների շրջանակներում:

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Անվանումը	Ծանոթ.	Ազատ փոխարկելի արժույթ ¹
Ակտիվներ		
Պահանջներ այլ ֆինան. կազմ. նկատմամբ	13	5,043,186
Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ	14	1,391,645
Պարտավորություններ		
Պարտավորություններ միջազգ. ֆին. կազմ. Նկատմամբ	22	5,574,486
Այլ պարտավորություններ	24	129,530
Զուտ դիրք 30.09.2018թ. դրությամբ		730,815

30.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Կազմակերպության իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների:

¹ Ազատ փոխարկելի արժույթը ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և ԵՎՐՈ-ն

31 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Կազմակերպությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

Վերաֆինանսավորող Վարկային Կազմակերպությունների համար ՀՀ կենտրոնական բանկը սահմանել է նորմատիվային կապիտալի նվազագույն չափ՝ 4,000,000 հազար դրամ գումարով: